

เอกสารและการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเกี่ยวกับการวางแผนการเรียนการสอนในสถานศึกษาพยาบาล ทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ ยังไม่มีผู้ใดทำมาก่อน ฉะนั้นจากเอกสารและการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาพยาบาลและระดับอุดมศึกษา พบว่า การวางแผนการเรียนการสอนในสถานศึกษาเป็นเรื่องที่มุ่งถึงหน้าที่ของสถาบัน ผู้บริหาร อาจารย์ และนักศึกษาร่วมกัน ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การเรียน การสอน การทำบันทึกการสอน การฝึกปฏิบัติงานทางคลินิก

การเรียน การสอนเป็นระบบ interaction system ระหว่างผู้เรียน ผู้สอน ระหว่างผู้เรียนด้วยกันเอง และระหว่างผู้เรียนกับสภาวะแวดล้อม¹ เพราะการเรียนที่พึงปรารถนา คือ การเรียนที่ผู้เรียนจะสร้างวิชาความรู้ขึ้นเอง มีวิถีระเบียบของตนเอง ดังนั้นกระบวนการเรียนรู้จะต้องมีความพร้อมเกิดขึ้น ทั้งผู้สอน ผู้เรียน และสภาวะแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง

คิง² (King) กล่าวว่า การสอนเป็นกระบวนการแนะแนวทางผู้เรียนให้เกิดมโนทัศน์

ไฮเกอร์เกน³ (Heidgerken) เน้นว่า การสอนไม่ได้เป็นหลักใหญ่ แต่

¹ วิจิตร ศรีสอาน, การจัดการศึกษาพยาบาลในระดับปริญญาตรี : ปรัชญาและระบบการศึกษาในมหาวิทยาลัย (คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล, 2518), หน้า 25.

² Imogene M. King, Toward a Theory for Nursing (New York : John Wiley and Sons, Inc., 1971), p. 38.

³ Heidgerken, op.cit., pp. 33,35.

เป็นพื้นฐานของการพัฒนาความรู้ และต้องเปลี่ยนแปลงตามความต้องการใหม่ ๆ ดังนั้น บทบาทหน้าที่ของการสอนต้องเปลี่ยนไป เพื่อให้ผู้เรียนมีพัฒนาการ ทักษะในแต่ละบุคคล

แมคกี⁴ (Mackie) กำหนดว่า การสอนเป็นกระบวนการที่อาศัยกิจกรรมของครูและนักเรียนร่วมกัน ซึ่งเกิดขึ้นในชั้นเรียนหรือในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้

ซิลวา⁵ (Silva) กล่าวว่า การศึกษาพยาบาลเป็นการรวบรวมเนื้อหาวิชาที่มีขอบเขตแน่นอน ที่จะช่วยให้ นักศึกษามีกิจกรรมในการแก้ปัญหา (Problem solving) โดยอาศัยความรู้ทางวิทยาศาสตร์ เป็นพื้นฐาน สามารถมองเห็นปัญหาและเลือกวิธีแก้ไขได้ถูกต้อง และเป็นกระบวนการต่อเนื่องที่นักศึกษาสามารถใช้ความรู้แก้ปัญหา ตรวจสอบข้อผิดพลาดในแต่ละขั้นตอน

วีจิตร ศรีसान⁶ ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนในวิชาชีพพยาบาลทั้งทางทฤษฎีและปฏิบัติว่า ควรจัดสัดส่วนระหว่าง General Education และ Specialization ให้พอเหมาะ และจัดให้มีสัดส่วนของทฤษฎีและปฏิบัติที่เหมาะสม เพราะพยาบาลเป็น Practicing Profession ต้องคำนึงว่า เรียนรูแล้ว ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพตามที่ต้องการ

⁴Joan B.Mackie, "Comparison of Student Satisfaction with Educational Experiences in Two Teaching Process Models," Nursing Research, 22(May-June, 1973), 263.

⁵Dolores Silva, "Program Develop in Nursing : Some Theoretical Question," Nursing Research, 20(November-December, 1971), 531.

⁶วีจิตร ศรีसान, เรื่องเดิม, หน้าเดียวกัน.

ชเวียร์⁷ (Schweer) ได้บ่งถึง การศึกษาพยาบาลว่า ควร เป็น problem-centered เพื่อช่วยให้ความรู้อย่างกว้างขวาง ทั้งทางดานวิทยาศาสตร์ สังคม เพื่อนำมาใช้ในการพยาบาลผู้ป่วยได้อย่างสมบูรณ์ และกำหนดว่า การสอนทางคลินิก ควรจัดแบบ longitudinal approach เพื่อนำเอาความรู้ไปใช้ได้อย่างกว้างขวางลึกซึ้ง ในสถานการณ์ต่าง ๆ บนคลินิก ลักษณะการสอนทางคลินิกที่มีประสิทธิภาพคือ

1. กำหนดให้นักศึกษาใช้ความรู้พื้นฐานทางดานทฤษฎี สถิติปัญญา ทักษะในการพยาบาลแก่ผู้ป่วยอย่างมีคุณภาพ
2. เน้นการนำเอาโครงสร้างการสอนแบบสร้างสรรค์มาใช้ในคลินิก
3. คำนึงถึงการ เปลี่ยนแปลงหลักสูตร เกี่ยวกับกิจกรรมซึ่งจำเป็นต้องทำเป็นขั้นตอนตามความต้องการของนักศึกษา
4. นักศึกษาสามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นบนคลินิกได้โดยเห็นความสำคัญและเข้าใจปัญหาความต้องการของผู้ป่วย
5. นักศึกษาสามารถทำการประเมินผลการพยาบาลโดยอิสระจากนโยบายกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ของโรงพยาบาล

แซงค⁸ (Schenk) ได้เห็นว่า การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของนักศึกษา ควรคำนึงถึงแหล่งบริการต่าง ๆ ดังนี้

1. ควรช่วยให้นักศึกษาสามารถประเมิน ความต้องการของผู้ป่วยได้
2. ให้นักศึกษาทำงานร่วมกับสมาชิกในทีมได้
3. ประเมินผลการพยาบาลที่ให้ ให้บรรลุวัตถุประสงค์ประสงค์ของผู้ป่วยและพยาบาลร่วมกัน

⁷ Schweer, op.cit., pp. 29-30, 41-45.

⁸ Katherine Schenk, "Teaching Distributive Nursing," Nursing Outlook, 24(September, 1976), 574-577.

4. ประสบการณ์ที่จัดในแหล่งบริการ (resources) นี้ควรยืดหยุ่นได้
5. ผู้ปฏิบัติงานต้องมีความรู้ เข้าใจในหลักของการนิเทศ
6. พยาบาลต้องเป็นตัวอย่างที่สำคัญ และ เต็มใจช่วยนักศึกษาในด้านความรู้

ต่าง ๆ

7. การจัดประสบการณ์ต้องคำนึงถึงสมาชิกในทีม
8. การเรียนการสอนบนคลินิกต้องคำนึงถึงความเข้าใจของนักศึกษาเกี่ยวกับระบบ

การบริหารและการปฏิบัติงาน

ทูลล็อก⁹ (Tulloch), ซิลวา (Silva) ได้กำหนดวัตถุประสงค์และหลักการจัดการศึกษาพยาบาลทั้งทางทฤษฎีและปฏิบัติอย่างกว้าง ๆ ดังนี้

วัตถุประสงค์

1. ให้นักศึกษามีความรู้ ทั้งทางคานรูปธรรมและนามธรรม
2. ให้นักศึกษามีทักษะในการฝึกปฏิบัติงานทางคลินิกโดยวิธีวิทยาศาสตร์
3. มีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพ และมีสัมพันธภาพที่ดีต่อบุคลากรในทีม
4. เกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับมโนทัศน์ หลักการ ทฤษฎี เพื่อนำไปประยุกต์ใช้

ในการให้บริการในวิชาชีพ

หลักการจัดการศึกษา

1. วัตถุประสงค์การศึกษา ควรกำหนดให้ชัดเจนเกี่ยวกับการนำความรู้ทาง

⁹ Tulloch, loc.cit.

¹⁰ Silva, loc.cit.

ทฤษฎีไปโซ

2. ใช้วิธีสอนแบบ problem solving ในการจัดประสบการณ์บนคลีนิก โดยจัดเนื้อหาวิชาที่ช่วยให้นักศึกษาวางแผนการแก้ปัญหาต่าง ๆ และเกิดความคิดสร้างสรรค์ได้

3. หลักสูตรที่ควรให้เหมาะสมควรกับสภาพการณ์ต่าง ๆ เพราะองค์ประกอบของหลักสูตร ได้แก่ วัตถุประสงค์ การจัดเนื้อหาวิชา กิจกรรมการเรียนการสอน และการประเมินผลจะต้องเป็นกระบวนการต่อเนื่องและสอดคล้องกัน

4. เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (learner centered) โดยให้มีความสามารถในการปฏิบัติงานตามความรู้ทางทฤษฎีและความต้องการของแต่ละบุคคล

5. แหล่งบริการ และคลีนิก (resources) ที่ใช้ในการฝึกปฏิบัติงานควรมีประสิทธิภาพ ทั้งบุคลากร อุปกรณ์ วิธีการบริหารงาน ตลอดจนนักศึกษามีโอกาสใช้วิธีการใหม่ ๆ ในการให้การพยาบาล

จากวัตถุประสงค์และการจัดการเรียนการสอนในวิชาชีพพยาบาลดังกล่าวแล้ว จะเห็นว่า การเรียนการสอนภาคทฤษฎีและปฏิบัติจำเป็นต้องสอดคล้องประสานซึ่งกันและกัน ทั้งนี้เพราะการศึกษาพยาบาลเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับสภาพความเป็นจริง ที่เกิดขึ้นโดยเนตความต้องการของผู้ป่วย ผู้เรียน ผู้สอนรวมกัน ดังนั้น การวางแผนการเรียนการสอน การกำหนดสถานที่ในการฝึกปฏิบัติ ความร่วมมือของบุคลากรที่เกี่ยวข้องควรกำหนดให้ชัดเจน ส่วนคุณภาพการสอนนั้น ควรใช้การสอนที่มีหลายกิจกรรมรวมกัน (multidisciplinary courses) และเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ทั้งนี้เพื่อช่วยให้ความรู้ทางทฤษฎีและปฏิบัติสอดคล้องกัน ¹¹ ผู้เรียนประสบความสำเร็จและการสอนก็ เป็นการให้ความรู้อย่างแท้จริงตามความ

11 Barbara N. Fawkers, "Needs of Education and Training in Nursing and the Relationship with Other Health Personnel," International Nursing Review, 19(September-October, 1972),361-67.

ต้องการของวิชาชีพ

จากรายงานการสัมมนา เรื่อง แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติระยะที่ 4 12
พบว่า สำคัญ ส่วนหนึ่งของจุดอ่อนในการวางแผน คือ การขาดระบบงานวางแผน...
มหาวิทยาลัยขาดบุคลากรที่มีความรู้ เรื่องการวางแผน...การทำแผน ขาดการหารือระหว่าง
ผู้บริหารกับผูปฏิบัติตามแผน เรมอนด์ (Raymond) 13 ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการวางแผน
แผนการเรียนการสอนอย่างกว้าง ๆ พอสรุปได้ดังนี้

1. การวางแผนการเรียนการสอนเป็นสิ่งจำเป็นที่ควรคำนึงถึงในการจัดการ
ศึกษา และไม่เป็นสูตรตายตัว แต่ควรเน้น ความรู้ หลักการ การวิเคราะห์ เครื่องมือ
วิธีซึ่งสามารถยืดหยุ่นได้ตามสถานการณ์ต่าง ๆ

2. การวางแผนไม่ใช่นโยบาย แต่เป็นวิธีที่จะกำหนดนโยบายเพื่อให้มีวัตถุประสงค์
ประสงค์ชัดเจน ตลอดจนเป็นการจริงจังในความสำเร็จของงาน

นอกจากนี้ ยังได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการวางแผนการเรียนการสอนที่เกี่ยวข้อง
กับการศึกษาและบริหารงานคือ

1. การเรียนการสอนเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่อง ซึ่งต้องใช้ระยะเวลา
และช่วยผู้ใหญ่เรียนพัฒนาความรู้ ทักษะ และทัศนคติ
2. การวางแผน เป็นส่วนผสมผสานในระบบการเรียนการสอน การศึกษาที่
เกี่ยวกับสถาบันและประชาชาติ
3. การวางแผนเกี่ยวข้องกับวิชาชีพ การบริหารงาน

12
ทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ, เรื่องเดิม, หน้า 4.

13
Lella Raymond, "Educational Planning," International
Nursing Review, 13(November-December, 1966), 64-67.

4. การวางแผน ช่วยให้การปรับปรุงคุณภาพ การปฏิบัติงานของบุคลากร ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลทางการศึกษา

ไฮเกอร์เกน¹⁴ (Heidgerken) ได้กล่าวถึง แผนการเรียนการสอนของ ผนวกวิชา (Unit plan) ว่า

1. เป็นพื้นฐานสำหรับการ เรียนการสอนในสถาบัน
2. เป็นกิจกรรมที่กำหนดในระยะสั้น ยาวทั่วไป หรือชี้เฉพาะ
3. เป็นแนวทางในการวางแผนการเรียนการสอนในวิชานั้น ๆ
4. แผนมีการกำหนดส่วนประกอบของการเรียนกับการกำหนดประสบการณ์

การเรียนของผู้เรียน

นอกจากนี้ ยังได้กำหนดหลักการ วางแผนการเรียนการสอน คือ

1. การเรียนรู้ เกิดขึ้นได้ดีที่สุดในองค์ประกอบทั้งหมดของการศึกษา
2. การเรียนรู้ เกิดขึ้นได้ตามวุฒิภาวะ ระดับนักศึกษา กิจกรรมที่เหมาะสมทั้ง

ของสถาบันและนักศึกษา

3. การเรียนคือ พัฒนาการของประสบการณ์ทั้งส่วนกว้างและลึก
4. การเรียนรู้จะ เกิดอย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อผู้เรียนเข้าใจ ขอมรับวัตถุประสงค์

ตลอดจนมีโอกาส มีส่วนร่วมในการกำหนดวัตถุประสงค์และแผนการเรียนการสอน

5. การวางแผน ควรจัดตามความสนใจ ความแตกต่างของผู้เรียนและสอดคล้องกับการจัดของผู้สอน เช่น การฝึกปฏิบัติทางคลินิก

6. ผู้เรียนมีโอกาสรับผิดชอบในการวางแผนการเรียนการสอน การประเมินผล ร่วมกับผู้อื่น และผู้ที่เกี่ยวข้อง

7. การวางแผนการเรียนการสอน ควรเป็นพื้นฐาน การประเมินผลโดยการ

กำหนดวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจน

8. การวางแผนการเรียนการสอน ไม่มีการริเริ่มหรือหยุดปฏิบัติตามแผนที่

จะเห็นว่า การวางแผนการเรียนการสอนจะสำเร็จเพียงใดขึ้นอยู่กับบุคคลที่มีหน้าที่ หรือ เกี่ยวข้องในการวางแผน คือ ผู้บริหาร สถาบัน อาจารย์ผู้สอน และนักศึกษา ร่วมกัน ตลอดจนบุคคลที่เกี่ยวข้อง เพราะการบริหารที่เหมาะสมแก่การศึกษาได้แก่ การมีระเบียบที่ชัดเจนในการปฏิบัติงาน มีการประสานงานที่ดี ตลอดจนมีการวางแผนร่วมกันอย่างเหมาะสม

สถาบันและผู้บริหารการศึกษา

ราฟและฟรี้ดแมน¹⁵ (Ralph, Freedman) ได้กำหนดหน้าที่ของสถาบันต่อ

การสอน อาจารย์ และนักศึกษา คือ

1. ทำการสอนต่อเนื่องโดยคำนึงถึงมาตรฐานที่วางไว้
2. มองเห็นความแตกต่าง ความเหมือน ของกิจกรรมของอาจารย์เก่าและใหม่ ที่จำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงทั้งวิธีการและโครงสร้าง
3. คำนึงถึงความสามารถของอาจารย์ โดยเปิดโอกาสให้สอนตามวิธีของแต่ละบุคคล ตลอดจนการประเมินผลที่ไต่มาตามมาตรฐาน
4. การจัดการศึกษาต้องมีพื้นฐานจากผู้เรียน โดยคำนึงถึงความสามารถ ความต้องการและพัฒนาการของแต่ละบุคคล
5. ช่วยอาจารย์ให้เข้าใจและมองเห็นปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

15

Norbert Ralph and Mervin Freedman, "Innovation College : Challenge to Faculty Development," New Directions for Higher Education, 1(1973), 70-73.

6. ให้โอกาสในการศึกษาต่อแก่อาจารย์ใหม่
7. ให้กำลังใจแก่อาจารย์เก่าในการมีโอกาสก้าวหน้า

ยังเกท¹⁶ (Hungate) ได้กำหนดความรับผิดชอบของผู้บริหารคณะวิชาว่าควรมีการวางแผน กำหนดนโยบาย การดำเนินงาน ร่วมมือกับคณะในการเลือกหรือกำหนดงานของอาจารย์ ประเมินผลการให้บริการ การศึกษา ร่วมเป็นคณะกรรมการของคณะเกี่ยวกับการศึกษา และเห็นว่า ความรับผิดชอบของคณะวิชา 3 ประการที่สำคัญคือ

1. กำหนดแผนการศึกษาระยะยาว โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการบริหารมหาวิทยาลัย ตลอดจนจัดการประเมินผลที่ต่อเนื่อง
2. ปรับปรุง ประเมินผลและนำโครงการศึกษาไปใช้ ทำวิจัย ให้บริการ ตามวัตถุประสงค์ของแผนงาน และตามความต้องการของอาจารย์
3. กำหนดกฎเกณฑ์ มาตรฐานของนักศึกษาในการรับ การเลื่อนชั้น

กัฟ¹⁷ (Gaff) กล่าวว่า คณะควรเน้นพัฒนาการของบุคลากรในคณะมากกว่าเนื้อหาวิชาที่สอน และได้กำหนดบทบาทของสถาบัน ผู้บริหารในการพัฒนาอาจารย์โดยให้นักศึกษามีส่วนร่วม คือ

1. ให้ความรู้เกี่ยวกับอุดมศึกษา โดยการจัดทำรา สิ่งตีพิมพ์ โปรแกรมการฟื้นฟูความรู้ของกระบวนการเรียนการสอน
2. ใหม้ทักษะในการสอน โดยการฝึกปฏิบัติ (Work shop) ในการเตรียมการสอน การทำบันทึกการสอน การใช้อุปกรณ์ กระบวนการกลุ่ม ตลอดจนเตรียมตนเองให้

16

Hungate, op.cit., p.91.

17

Jerry G.Gaff, Learner-Centered Reform : New Approaches to Improve Teaching (California:Jossey-Bass Inc., Publishers, 1975), pp. 94-97.

เป็นแหล่งวิชาการได้

3. กำหนดวิธีการเรียนการสอน เพื่อให้มีปฏิริยาตอบสนอง (feed back) จากนักศึกษา และสถาบันในพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ การใช้เทคโนโลยีโทรทัศน์ แบบฟอร์มประเมินผลการสอน

4. พัฒนาทัศนคติ ค่านิยม เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษา คณะอาจารย์ ในการเรียนการสอนร่วมกัน

5. จัดให้มีการประสานงานระหว่างคณะกับชุมชน โดยการจัดสัมมนา การสอนเป็นทีม การฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษา และการวิจัย

6. เน้นการเรียนรู้ (learning) มากกว่าการสอน (Teaching) โดยมีประมุขวิชาการให้อาจารย์เข้าใจ คุณเคยกับความต้องการของนักศึกษา

7. ให้นักศึกษามีความรู้เกี่ยวกับการเป็นผู้นำ ความต้องการของสถาบัน ตลอดจนแผนงานของสถาบัน

18
แซงค (Schenk) เน้นว่า สถาบันควรมีวัตถุประสงค์ที่แน่นอนในการให้การศึกษา จัดสถานที่และแหล่งที่ใช้ในการฝึกปฏิบัติให้นักศึกษาสามารถใช้ความรู้ได้สัมพันธ์กัน ตลอดจนคำนึงถึงการปรับปรุง สนับสนุน ในการ ให้การศึกษาแก่ประชาชน

19
ชเวียร์ (Schweer) ให้แนวคิดว่า ผู้บริหารอาจไม่ใช่ครูสร้างสรรค์ (creative teachers) โดยการให้นักศึกษาได้คิดอย่างอิสระ แต่ผู้บริหารควรรับผิดชอบในการสร้างสภาพการณ์ให้เกิดการสอน แบบสร้างสรรค์ได้ เพราะสิ่งที่อาจารย์ผู้สอนต้องการจากสถาบัน คือ

18
Schenk, loc.cit.

19
Schweer, op.cit., pp. 77, 61-62.

1. ลักษณะโครงสร้าง การบริหารงานที่ช่วยให้มีอิสระ ขอบเขต เกิดความคิดสร้างสรรค์ โดยการทราบลักษณะการบริหารงาน สายการบังคับบัญชาที่เหมาะสม

2. ต้องการการยอมรับ โดยการทราบตำแหน่ง ความรับผิดชอบ ลักษณะงานของตนเองอย่างแจ่มแจ้ง เพื่อเป็นแนวในการ แสดงความคิดเห็น มีโอกาสในการปฏิบัติงานตามความสามารถของตนเอง

3. ต้องการแหล่งต่าง ๆ (resources) ที่ทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ เช่น อุปกรณ์ วิธีการสอน การทำวิจัย

4. การให้กำลังใจ กระตุ้นให้คนพบวิธีสอนของตนเอง เช่น ปรับปรุงโครงสร้างการสอน การวิจัย การแก้ปัญหาต่าง ๆ

5. ต้องการอิสระในการเลือก วิธีสอน วางแผนการสอน ตามความสามารถของตนเอง ดังนั้น อาจารย์ต้องมีอิสระในการกำหนดวัตถุประสงค์การสอนของตนเอง การประเมินผล เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตรที่วางไว้

6. วิทยากร (resources person) ที่ช่วยพัฒนาความคิด ความสามารถของตนเอง

7. กิจกรรมของบุคคลอื่น ของคณะ และการเปลี่ยนแปลงทุกระยะ เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงการสอนของตนเอง

และได้กำหนดกิจกรรมของผู้บริหารที่จำเป็นต่อคณะอาจารย์ คือ

1. จัดให้มีประชุมอาจารย์ทั้งคณะ แต่ละหมวดวิชา เพื่อพิจารณาปัญหาเกี่ยวกับหลักสูตร ตลอดจนวางแผนในการปรับปรุงและแก้ไข

2. ส่งเสริมการปรับปรุงคนควาทดลองและวิจัยเกี่ยวกับการเรียนการสอน

3. ประสานงานกับคณะอาจารย์และเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับงานหลักสูตร

4. ส่งเสริมการพัฒนาความรู้ของอาจารย์โดยการจัดประชุม อบรม ศึกษาต่อ

5. นิเทศการสอน

จากรายงานการสัมมนา ภารกิจของมหาวิทยาลัยที่สังคมไทยมุ่งหวัง²⁰ ได้กำหนดแนวการปรับปรุงภารกิจของมหาวิทยาลัย ด้านการเรียนการสอน สรุปได้ คือ

1. การปรับปรุงการเรียนการสอน ควรเกี่ยวข้องกับระบบการบริหารภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย

2. ในการปรับปรุงการเรียนการสอน ควรพิจารณานำวิธีการวิเคราะห์ระบบ (system approach) เข้ามามีใช้คือ

ก. มีการกำหนดวัตถุประสงค์หลักของการเรียน การสอนเพื่อสนองนโยบายของสังคมอย่างมีประสิทธิภาพ

ข. มีการจัดขบวนการเรียนการสอน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์นั้น

ค. มีการติดตามประเมินผลว่า การดำเนินงานตามข้อ ข. ได้บรรลุวัตถุประสงค์จริงหรือไม่

3. ในการเรียนการสอนควรเน้นแนวการสอนให้นักศึกษารู้จักคิด ไตร่ตรองหาเหตุผลก่อนจะนำไปสู่ข้อสรุป

4. ควรเน้นวิธีการเรียนการสอนใหม่ๆ ที่เป็นอิสระ และเปิดขอบเขตของความรู้ให้กว้างขวาง โดยการสอนเพื่อแนะแนวทางให้นักศึกษาสามารถศึกษาค้นคว้าได้ด้วยตนเอง

5. ในการจัดทำหลักสูตร ควรเน้นให้การเรียนการสอนจำกัดอยู่เพียงภายในห้องเรียน ควรได้มีโอกาสออกไปสู่สิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียน

จากหน้าทับทบาทของสถานศึกษาผู้บริหาร พบว่า ควรมีหน้าที่ในการสอน ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ มีระบบการบริหารงานที่เปิดโอกาสให้อาจารย์ นักศึกษามีส่วนร่วมในการกำหนดปรับปรุงหลักสูตร แผนการเรียนการสอน ขอบเขตงาน แหล่งการปฏิบัติงานที่

²⁰

ทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ, ภารกิจของมหาวิทยาลัยที่สังคมไทยมุ่งหวัง (พิษณุโลก : โครงการพัฒนามหาวิทยาลัย, 2517), หน้า 6-8.

เหมาะสม เพราะหน้าที่หลักของผู้บริหารก็คือ ใหญ่บุคลากรมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนตามขอบเขตที่เหมาะสม

อาจารย์

คุณภาพการสอนของอาจารย์ไม่ใช่สิ่งเดียวที่นักศึกษาพึงหวัง แต่บุคลิกภาพ ความสามารถในการสอน และพฤติกรรมก็เป็นส่วนหนึ่ง ดังนั้นอาจารย์จำเป็นต้องเตรียมตัวในการสอน ทั้งในโรงเรียน คลินิก เพราะการสอนที่จำเป็นต้องคำนึงถึงความแตกต่าง ความต้องการของผู้เรียนและวางวัตถุประสงค์การสอนให้สอดคล้องกัน ทั้งความต้องการของผู้เรียนและผู้สอน²¹ บทบาทหน้าที่ของอาจารย์ ไม่สามารถจะกำหนดลงไปได้นั่นเอง ไฮเกอร์เกน (Heidgerken) ให้ความสำคัญว่า อาจารย์มีบทบาทเป็นแหล่งวิชาการ (facilitator) ของการเรียนรู้มากกว่าเป็นการให้ความรู้โดยตรง นอกจากนี้ ยังเปลี่ยนแปลงไปตามความต้องการของสถาบัน ลักษณะของกิจกรรมและความสามารถของอาจารย์เอง คุณสมบัติที่พึงปรารถนาของอาจารย์พยาบาล คือ เป็นพยาบาลที่ดี มีประสบการณ์ และเข้าใจสภาวะการที่จะช่วยนักศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์ของแต่ละคนได้โดยแบ่งหน้าที่บทบาทของอาจารย์เป็น 3 ประเภท คือ

21

Lindley J. Stile, "New Frontiers in Teacher Education," The Journal of Educational Research, 67(Nebember, 1973), 123.

22

Heidgerken, op.cit., pp. 33-35.

1. บทบาทในการสอน (Instructional roles) มี

- 1.1 วางแผน และจัดวิชาเรียน โดยเลือกวัตถุประสงค์ เนื้อหาวิชา กิจกรรมการเรียนการสอน สำหรับชั้นเรียน คลินิก ให้สอดคล้องกับการเรียนการสอนในวิชาต่าง ๆ ของหลักสูตร
- 1.2 กระตุ้นให้ใหญ่เรียนเกิดการเรียนรู้ พัฒนาตนเองตามความสามารถ มีกิจกรรมการเรียนรู้ และรับผิดชอบตนเอง
- 1.3 ปรับปรุงการสอน เตรียมการสอน อุปกรณ์ โดยคำนึงถึงความต้องการ ความสามารถ และความสนใจของผู้เรียน
- 1.4 ทำการสอน เช่น อธิบาย สาธิต นิเทศการปฏิบัติงาน เป็นแหล่งความรู้ ทั้งในชั้นเรียน และคลินิก
- 1.5 ทำการประเมินผล ผู้เรียน แผนการเรียนการสอน โดยสม่ำเสมอ

2. บทบาทในการเป็นคณาจารย์ของสหวิทยาลัย (Faculty roles)

- 2.1 เป็นคณะกรรมการ เช่น กรรมการหลักสูตร การกำหนดนโยบาย การวางแผนการเรียนการสอน
- 2.2 เป็นที่ปรึกษาของนักศึกษา ทั้งทางวิชาการและทั่วไป
- 2.3 เป็นวิทยากรนอกสถาบัน และศูนย์บริการต่าง ๆ
- 2.4 เป็นตัวแทนของวิชาชีพและสถาบัน
- 2.5 เป็นผู้ประสานงาน โดยการแถลงวัตถุประสงค์ นโยบายของสถาบัน

3. บทบาทเฉพาะของตนเอง (Individual roles) บทบาทหน้าที่ของอาจารย์จะเปลี่ยนไปตามลักษณะของสถานศึกษา ความต้องการของสถาบัน ความสามารถของอาจารย์เอง แต่สิ่งที่สำคัญคือ ต้องเป็นพยาบาลที่ดี

ชเวียร์²³ (Schweer) ได้กล่าวว่า อาจารย์จะปรับปรุงวิธีสอน จัดประสบการณ์ให้นักศึกษาได้คือเพียงไร ย่อมขึ้นกับทักษะ ทักษะ และประสบการณ์ของผู้สอน จึงจำเป็นที่ต้องให้ผู้สอนมีส่วนร่วมในการสร้าง ปรับปรุงหลักสูตร เพื่อเกิดความเข้าใจอันดี ดังนั้น หน้าที่บทบาทของ

²³ Schweer, op.cit., pp.43-44, 72-74, 282-286.

1. เป็นสมาชิกของสถาบัน

- 1.1 รับผิดชอบในการแถลงนโยบายของมหาวิทยาลัย กิจกรรมต่าง ๆ รวมทั้งกิจกรรมของวิชาชีพด้วย
- 1.2 ต้องทำงานร่วมกับบุคลากรในทีมพยาบาล เพื่อให้บริการสังคม
- 1.3 ทำหน้าที่ในการสอนตามวัตถุประสงค์ และปรัชญาของสถานศึกษา โดยทำการสอนให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของคณะ และสถานศึกษาร่วมกัน
- 1.4 รับผิดชอบและคงไว้ซึ่งความเป็นเลิศของสถานศึกษา โดย
 - 1.4.1 มีโอกาสสอนในสถาบันอื่น
 - 1.4.2 ให้บริการแก่ผู้ป่วยโดยตรง ตามสายวิชาที่ทำการสอน
 - 1.4.3 ใ้รับการศึกษาคือหลังปริญญาตรี
 - 1.4.4 มีโอกาสเข้าร่วมประชุม สัมมนาของวิชาชีพ
 - 1.4.5 ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาแก่นักศึกษาในกิจกรรมการศึกษา
- 1.5 รับผิดชอบเกี่ยวกับการบริหารงานของสถาบัน โดยรับผิดชอบในการแถลงนโยบาย วัตถุประสงค์ และโปรแกรมการศึกษาแก่นักศึกษา พยาบาลและชุมชน ตลอดจนนำโปรแกรมการศึกษาไปใช้ให้ตรงกับวัตถุประสงค์

2. รับผิดชอบการสอนทางคลินิก โดย

- 2.1 มีพื้นฐานความรู้ที่ดี และมีเวลาในการนำอุปกรณ์ต่าง ๆ มาวางแผนจัดประสบการณ์ การเรียนรู้ตามความต้องการของผู้เรียนแต่ละคน
- 2.2 ทำบันทึกการสอนประจำวัน ตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ โดยเน้นให้นักศึกษาแสดงออกอย่างอิสระ
- 2.3 วางแผนการเรียนการสอนเป็นกลุ่มเล็ก เพื่อช่วยให้นักศึกษาแต่ละคนได้แสดงออกตามความสามารถ
- 2.4 จัดประสบการณ์การเรียนรู้ ประจำวันโดยเตรียมแหล่งบริการ เครื่องมือที่จะช่วยใ้บรรลุความต้องการของผู้เรียน

2.5 กำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ตามความต้องการและปัญหาที่เกิดขึ้น ตลอดจนจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยคำนึงถึงความต่อเนื่องในวิชาระหว่างวิชา ทักษะ และการปฏิบัติ

2.6 เป็นตัวอย่างให้เห็นวิธีการอภิปรายกลุ่ม เพื่อช่วยให้นักศึกษาได้เข้าใจวิธีการแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน

2.7 ไม่ยึดถือความคิดของตนเอง ยอมรับความคิดเห็นของนักศึกษา

3. มีส่วนร่วมในการสร้างและปรับปรุงหลักสูตร

แมคเคนซี (McKency) กล่าวว่า กิจกรรมเกี่ยวกับการปรับปรุงหลักสูตร อาศัยความเชื่อ 2 ประการ คือ การปรับปรุงหลักสูตรจะเกิดขึ้นเมื่อ บุคลากรในโรงเรียน มีความเข้าใจ มีทักษะในเรื่องของหลักสูตร กับเป็นหน้าที่ของโรงเรียนที่จะช่วยรวบรวมคณะอาจารย์ให้มีส่วนร่วมในการปรับปรุงหลักสูตร

กิจกรรมซึ่งอาจารย์มีส่วนร่วมในการปรับปรุงและสร้างหลักสูตร

3.1 เป็นกรรมการหลักสูตรของสถาบัน หรือเป็นตัวแทนของสถาบันใน คณะกรรมการหลักสูตรของกลุ่มสถาบัน

3.2 ร่วมในคณะกรรมการหลักสูตร ในการสำรวจความจำเป็นและปัญหา ของชุมชน

3.3 ประเมินผลหลักสูตรของสถาบันให้สอดคล้องกับความต้องการของ ชุมชน

3.4 ค้นหา ทดลองวิธีการสอนใหม่ ๆ เพื่อแก้ปัญหาเกี่ยวกับการเรียน การสอน และปรับปรุงหลักสูตรให้ดีขึ้น

3.5 ทำเอกสารและวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ประกอบหลักสูตรการสอน

3.6 ร่วมในการอบรมอาจารย์เกี่ยวกับการสร้างและปรับปรุงหลักสูตร

3.7 มีโอกาสเลือกและจัดประสบการณ์การเรียนรู้ร่วมกับนักศึกษา เพื่อ ปรับปรุงหลักสูตรในระดับวิชา

3.8 การที่อาจารย์มีส่วนร่วมในการปรับปรุงหลักสูตร เป็นผลให้พัฒนาการ
ในวิชาชีพ

3.9 อาจารย์จะมีความคิดริเริ่มในการปรับปรุงหลักสูตร เพียงใดขึ้นกับ
ผู้บริหาร และคุณภาพของสถาบันนั้น ๆ

หน้าที่ของอาจารย์ในการทำบันทึกการสอน

คิง²⁴ (King) ได้ให้แนวคิดในการทำบันทึกการสอนว่า เป็นโน้ตค้นของ
การเรียนการสอนที่กำหนดอย่างชัดเจน โดยจัดประสบการณ์ร่วมกับผู้เรียนและคงไว้ซึ่ง
ค่านิยมของวิชาชีพ

สไตล²⁵ (Stile) กำหนดว่า อาจารย์ควรมีความรู้ในการทำบันทึกการสอน
ดังนี้

1. มีความรู้เรื่องหลักสูตร โปรแกรมการเรียนการสอน
2. มีความรู้เกี่ยวกับวิธีการกระตุ้นผู้เรียน ตลอดจนเนื้อหาวิชาและภาวะการณ์
ที่จำเป็นในการพัฒนาผู้เรียนแต่ละคน

ไฮเกอร์เกน²⁶ (Heidgerken) ได้กล่าวถึง การวางหลักสูตรว่าเป็นสิ่งที่มีอิทธิพล
ต่อการทำบันทึกการสอน เพราะหลักสูตรที่วางไม่สมบูรณ์ดี ถ้าอาจารย์ไม่เข้าใจในหลักการเรียน
การสอนและการนำหลักสูตรไปใช้ หรือหลักสูตรเองไม่มีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ คือมีเพียง

24
King, op.cit., p. 39.

25
Stile, op.cit., p.124.

26
Heidgerken, op.cit., pp.244-245, 279.

แต่เนื้อหาวิชา อาจารย์ไม่สามารถจะวางแผนทำบันทึกการสอน หรือจัดประสบการณ์ให้ สอดคล้องกับความต้องการของสถาบันและครูเรียนได้ เพราะบันทึกการสอนเป็นการร่วมมือ ระหว่างอาจารย์และนักศึกษาในการกำหนดการเรียนการสอนด้วยกัน และเป็นสิ่งจูงใจให้ นักศึกษาเข้าใจวัตถุประสงค์การเรียน และนำไปใช้ในสภาพการเรียนต่าง ๆ ได้

อาจารย์ทชชคประสบการณ์ส่วนใหญ่จะไม่เข้าใจว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นนั้นส่วนหนึ่ง เกิดจากขาดการวางแผน การทำบันทึกการสอนในการสอนแต่ละครั้ง ลักษณะของบันทึกการ สอนประจำวัน (Daily Good Planning) ²⁷ ที่อาจารย์จำเป็นต้องทราบบมี

1. วัตถุประสงค์ บันทึกการสอนเป็นการกำหนดผลของความสำเร็จ วัตถุประสงค์ รวมและเฉพาะวิชา ซึ่งต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของสถาบันและแตกต่างกันในแต่ละชั้นเรียน แต่ละวิชา

2. ต้องกำหนดเนื้อหาวิชา ความรู้ซึ่งเป็นแนวทางสำหรับอาจารย์ในการเลือก อุปกรณ์ และการจัดประสบการณ์

3. จัดกิจกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้ มี

3.1 กิจกรรมการเรียนรู้ (Learning activities) โดยการกำหนด กิจกรรมที่ผู้เรียนต้องกระทำ ซึ่งกำหนดขึ้นตามความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละคน และควรเป็น กิจกรรมหลาย ๆ ชนิดที่กระตุ้นผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

3.2 กิจกรรมการสอน (Teaching activities) โดยกำหนด เทคนิคการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นวัตถุประสงค์ของผู้สอน ตลอดจนการใช้อุปกรณ์หลาย ชนิด ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและเกิดความคิดริเริ่ม

4. กำหนดอุปกรณ์ที่ใช้ เพื่อทำให้นักเรียนมีความเข้าใจเนื้อหาวิชา และผู้เรียน

5. การมอบหมายงาน (assignment) โดยกำหนดโครงการสอนใน

²⁷ Heidgerken, op.cit., pp. 378-381.

ครั้งต่อไป เพื่อให้นักเรียนต่อเนื่องและเป็นสิ่งกระตุ้นให้ใหญ่เรียนมีโอกาสรวมและสนใจ

6. เอกสารอ้างอิง ควรกำหนดหนังสือและแหล่งในการที่จะทำการค้นคว้าต่อไป ซึ่งเป็นประโยชน์กับผู้สอนและผู้เรียนร่วมกัน

7. การประเมินผล ควรกำหนดการประเมินผลที่เหมาะสมกับบทเรียน ผู้เรียน ผู้สอน และเวลา

8. แบบของบันทึกการสอน ไม่ได้กำหนดตายตัว ขึ้นกับความจำเป็น ความเหมาะสมของบทเรียนของผู้สอน และผู้เรียนหรือเทคนิคการเรียนการสอน
แม้ว่าบันทึกการสอนจะเป็นสิ่งจำเป็นเพียงไรก็ตามก็ยังมีข้อจำกัดและประโยชน์ซึ่งผู้สอนควร เข้าใจไว้ดังนี้

1. เป็นแนวทางและสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้สอน เพราะสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ใหญ่เรียนได้ดีขึ้น โดยคำนึงถึงผู้เรียนมากกว่าเนื้อหาวิชา

2. ช่วยใหม่พัฒนาการของผู้เรียนโดยต่อเนื่อง เพราะผู้สอนจะมีการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงบันทึกการสอนแต่ละครั้งให้เหมาะกับปัญหาและความต้องการของผู้เรียน

3. เมื่อบันทึกการสอนจะดีเพียงใดก็ไม่สัมฤทธิ์ผล ถ้าผู้สอนนำไปใช้ในแนวเดียวกันทุก ๆ ครั้งการสอน เพราะทำให้ผู้สอนคำนึงถึงเนื้อหาวิชามากกว่าผู้เรียน

4. แต่ละส่วนของบันทึกการสอน ควรสอดคล้องสัมพันธ์กัน เพราะเป็นการนำเอาแผนการสอนของหมวดวิชา (Unit plan) ไปใช้เป็นแนวทาง

5. ผู้สอนต้องเข้าใจเนื้อหาวิชา หลักการเรียนรู้ วิธีการสอน การใช้เทคโนโลยีการสอน รู้จักผู้เรียน จึงจะทำบันทึกการสอนและใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของอาจารย์ ทั้งทางทฤษฎีและปฏิบัติ พบว่าอาจารย์เป็นบุคคลสำคัญที่ปฏิบัติงาน ทำการสอนตามนโยบาย ปรวิธูภายใตระบบการบริหารงานของสถาบัน นอกจากนี้ยังต้องมีหน้าที่ต่อผู้เรียนในการสร้างให้เกิดมโนทัศน์ (concept) ความรู้ในวิธีการแก้ปัญหาโดยเนนดูปวยเป็นศูนย์กลาง ใหญ่เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม เห็นคุณค่า ให้อิสระในการแสดงความคิดเห็น มีสัมพัทภาพที่ดีต่อผู้เรียน สิ่งเหล่านี้เป็นองค์ประกอบที่สำคัญต่อทัศนคติ พัฒนาการของผู้เรียน นอกจากนี้ สิ่งทีอาจารย์ควรคำนึงถึง คือ บุคคลที่เกี่ยวข้อง

ของต่าง ๆ ในการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ ซึ่งส่งผลต่อความสำเร็จในการเรียนการสอน
พยาบาล

นักศึกษา

แมคคิมมอน (McKimmon) ย้ำให้เห็นว่า อีสรภาพมีความจำเป็นต่องาน
คิดสร้างสรรค์ ความยืดหยุ่น ความมีระเบียบวินัยและความเชื่อมั่นในตนเอง ²⁸

ชเวียร์ ²⁹ (Schweer) ได้เห็นว่า การให้นักศึกษาร่วมในการกำหนดกิจกรรมเป็นการเปิดโอกาสให้อาจารย์ได้เข้าใจความกังวลและการเรียนรู้ที่พึงปรารถนาของ
นักศึกษาอย่างแท้จริง การที่ให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน
นี้ มีด (Miel) ไทแนวกิตว่า

1. ใหลองทำคู้ โดยตั้งค่นทำจากกิจกรรมที่ไม่สำคัญมากนัก
2. ตั้งค่นทำจากกิจกรรมที่ง่าย ไม่สับสน สำหรับผู้เรียนผู้สอน
3. คาคคหมายจุดคบกพร่องที่จะเกิดขึ้นได้

แซงค ³⁰ (Schenk) กล่าวว่า นักศึกษาต้องการเน้นความสำคัญของเนื้อหา
วิชาเสมอ ตลอดจนต้องการประสบการณ์ตรงในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการสังเกตการอภิปราย
การไขกระบวนกรแก้ปัญหาในการให้การพยาบาลจึงจะกระตุ้นความสนใจของนักศึกษาให้เกิด
การเรียนรู้ในการฝึกปฏิบัติงานได้

²⁸ สุธีรา อายุวัฒน์, "ความคิดสร้างสรรค์กับการศึกษา," วารสารพยาบาล,
23(เมษายน, 2517), 115.

²⁹ Schweer, op.cit., p. 77.

³⁰ Schenk, loc.cit.,

แสดงให้เห็นว่า อาจารย์ควรมีบทบาทเป็นตัวอย่าง และสภาพการณ์บนคลินิค ควรสนองความต้องการของนักศึกษาตั้งกล่าวแล้ว

แบคแลนด์³¹ (Backlund) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับความต้องการของนักศึกษาพยาบาล พบว่า 55% ไม่เข้าใจวัตถุประสงค์ของการเรียนและการวางแผนการศึกษาที่ส่งผลให้ไม่ประสบความสำเร็จการศึกษาเท่าที่ควร

สันนิบาตพยาบาลของอเมริกา³² ได้กำหนดหน้าที่ของนักศึกษาในหลักสูตรปริญญาตรี มี

1. นักศึกษาพยาบาลและคณะ ควรกำหนดวัตถุประสงค์ของโปรแกรมร่วมกัน
2. นักศึกษามีสิทธิ์และรับผิดชอบในการบริหารงานของคณะ โดยมีโอกาสเรียนโดยวิธีการอภิปราย แสดงความคิดเห็น
3. นักศึกษารับผิดชอบการเรียนการสอน โดยมีการปรับปรุงร่วมกันกับคณะ ในการวางแผน ประเมินผล การสอน หลักสูตร ตลอดจนปรับปรุงวัตถุประสงค์ในการเลื่อนชั้นและจบการศึกษา

ไฮเกอร์เกน³³ (Heidgerken) กล่าวว่า ขบวนการเรียนรู้จะเกิดขึ้นโดยผู้เรียนเท่านั้น (self active) กิจกรรมที่นักศึกษามีส่วนร่วม คือ

³¹ Marilyn Backlund, "A Category System of Nursing Education," International Nursing Review, 20(May,1973),139.

³² National League for Nursing, Criteria for the Appraisal of Baccalaureate and Higher Degree Programs in Nursing (Department of Baccalaureate and Higher Degree Programes, 1972), p. 6.

³³ Heidgerken, op.cit., p. 284.

1. การเรียนในชั้นเรียนที่กำหนดวัตถุประสงค์และกิจกรรมร่วมกับอาจารย์
2. มีโอกาสประเมินผลการสอน และกำหนดประสบการณ์
3. มีโอกาสในการแสดงออกซึ่งความคิดเห็น และนำวิธีการพยาบาลใหม่ ๆ

มาทดลองใช้

34
 บริกส์และแมคไควล (Briggs, Macguire) ได้กำหนดการประเมินผล
 ที่นักศึกษามีส่วนร่วม คือ อาจารย์ควรทำการประเมินผลทางคลินิกในขณะที่ศึกษากำหนดให้การ
 พยาบาล ทั้งนี้จะช่วยให้นักศึกษามีส่วนร่วม มองเห็นขอบกพร่อง สิ่งที่ควรแก้ไขชัดเจนยิ่งขึ้น

จากการศึกษาดังกล่าวแล้ว จะเห็นว่า ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้และมีประสบการณ์
 ตรง ก็ต่อเมื่อผู้เรียนเข้าใจวัตถุประสงค์ของการเรียน การสอนทำให้วางวัตถุประสงค์สำหรับ
 ตนเองได้ สิ่งสำคัญที่จะใหญ่เรียนเข้าใจวัตถุประสงค์ได้ก็คือ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการ
 เรียนการสอนทุกขั้นตอน ต่อเนื่อง สัมพันธ์กัน ทั้งทางคานาทุษฎีและปฏิบัติ

หน้าที่บทบาทของผู้บริหาร สถาบัน อาจารย์และนักศึกษา พบว่า มีความสัมพันธ์
 เป็นขบวนการต่อเนื่องซึ่งกันและกัน และสิ่งทีทุกฝ่ายต้องการบรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกัน คือให้
 นักศึกษาเกิดการ เรียนรู้ โดยแท้จริง เป็นสมาชิกที่ดีของวิชาชีพและสังคม ดังนั้นทุกฝ่ายจึงมีหน้าที่
 และบทบาทร่วมกัน แต่บุคคลสำคัญที่จะ เชื่อมโยงความสัมพันธ์ของวัตถุประสงค์ทั้งหมดสู่จุดเดียว
 กันคือ อาจารย์ผู้ทำหน้าที่สอน ซึ่งต้องการ การกำหนดหน้าที่เหมาะสม ได้รับการยอมรับ เขา
 ใจจากผู้บริหารของสถาบัน ตลอดจนได้รับความร่วมมือจากนักศึกษา ผู้เรียนจึงจะทำให้การวาง
 แผนการเรียนการสอนบรรลุวัตถุประสงค์ของการศึกษา สถาบัน ผู้สอน และผู้เรียนร่วมกัน

34

M.R. Briggs and J.M. Macguire, "Towards a Ward based
 Final Practical Examination," Nursing Times, 64(July, 1968),
 109-110.

รายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเกี่ยวกับการวางแผนการเรียนการสอนในสถานศึกษาพยาบาลยังไม่มีผู้ใดทำมาก่อน คงมีแตงานวิจัยที่บ่งถึงหน้าที่ของสถาบันผู้บริหาร อาจารย์และนักศึกษาเกี่ยวกับการเรียนการสอนดังนี้

จําพรรจ สุธาพันธุ์³⁵ ได้ทำการวิจัยเรื่องบทบาทหัวหน้าฝ่ายวิชาการของสถาบันฝึกหัดครู โดยสำรวจความคิดเห็นของผู้อำนวยการ อาจารย์ใหญ่ หัวหน้าฝ่ายวิชาการของสถาบันฝึกหัดครู 27 แห่งรวม 54 คน เกี่ยวกับการปฏิบัติงาน ทั้งด้านบริหารและบริการ หน้าที่ประจำและหน้าที่พิเศษ ผลสรุปว่า

1. เวลาที่ใช้ในการบริหาร 26.7 ชั่วโมงต่อสัปดาห์
2. จัดอบรมวิชาการแก่ครูนอกสถานที่ เฉลี่ยปีละ 3 ครั้ง
3. จัดกิจกรรมส่งเสริมคุณภาพทางวิชาการ เฉลี่ยไม่เกิน 5 ครั้ง
4. จัดประชุมหัวหน้าหมวดวิชาเฉลี่ย เทอมละ 3 ครั้ง

สุลักษณ์ มีชูทรัพย์³⁶ ทำการวิจัยเรื่อง พฤติกรรมทางการบริหารของผู้บริหาร

³⁵ จําพรรจ สุธาพันธุ์, "บทบาทหัวหน้าฝ่ายวิชาการ ของสถาบันฝึกหัดครู " (วิทยานิพนธ์ ปริญญามหาบัณฑิต แผนกวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2508).

³⁶ สุลักษณ์ มีชูทรัพย์, "พฤติกรรมทางการบริหาร ของผู้บริหารสถาบันการศึกษาพยาบาลในประเทศไทย " (วิทยานิพนธ์ ปริญญามหาบัณฑิต แผนกวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2518).

สถาบันการศึกษาพยาบาลในประเทศไทย โดยใช้แบบสอบถามกับผู้บริหารโรงเรียนพยาบาล 131 คน ผลสรุปการบริหารที่เกี่ยวกับการวางแผนการเรียนการสอนมี

1. ผู้บริหารแถลงนโยบายให้อาจารย์ทราบทั่วกัน และคณะ อาจารย์จะประชุมร่วมกันในการวางโครงการใหญ่ ๆ ของโรงเรียน
2. แผนการเรียนการสอนของแต่ละวิชาส่วนใหญ่จะให้แต่ละแผนกรับผิดชอบ และมีอิสระในการวางแผนการสอนในวิชาของตน
3. การพัฒนาอาจารย์เป็นการส่งไปอบรมวิชาการเป็นส่วนใหญ่
4. โรงเรียนมีความสัมพันธ์กับสถาบันอื่นด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น เข้าร่วมสัมมนา ประชุมวิชาการ และรับนักศึกษาจากสถาบันอื่นเข้าฝึกปฏิบัติงานเป็นครั้งคราว
5. ส่วนใหญ่โรงเรียนจะวิเคราะห์วิจัยผลการเรียนของนักเรียน เพื่อนำมาปรับปรุงวิธีการสอนของครู อาจารย์
6. ครู อาจารย์ส่วนใหญ่มีโอกาสทราบเรื่องราวต่าง ๆ จากการประชุมรองลงมาเป็นหนังสือเวียน

สายสมร เนตรเพงกิจ³⁷ ได้ทำการวิจัย เรื่อง การจัดการสอนในสถาบันฝึกหัดครูชั้นปริญญาตรี โดยสำรวจความคิดเห็นของอาจารย์ประจำ 4 แห่ง คือ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วิทยาลัยวิชาการศึกษา (ประสานมิตร) วิทยาลัยวิชาการศึกษา (ปทุมวัน) วิทยาลัยวิชาการศึกษา (บางแสน) เกี่ยวกับหลักสูตร การสอน การวัดผล การฝึกสอน ทักษะคติของอาจารย์ต่อสถาบันและนิสิต ผลสรุปว่า ความมุ่งหมายของหลักสูตรที่ใช้ในสถาบันฝึกหัดครูชั้นปริญญาตรี ไม่ชัดเจน ควรจัดอัตราส่วนระหว่างวิชาการศึกษาทั่วไป

³⁷ สายสมร เนตรเพงกิจ, "การจัดการสอนในสถาบันฝึกหัดครูชั้นปริญญาตรี" (วิทยานิพนธ์ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2506).

วิชาครู และวิชาเฉพาะให้เหมาะสม หลักสูตรควรได้บรรจุเนื้อหาวิชาแต่น้อยแต่มีรายละเอียด
ใหม่มาก และควรมีกรรมการหลักสูตรประจำ

พิศมัย ศรีอำไพ³⁸ ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบหน้าที่การงาน
ของอาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยใช้แบบสอบถามอาจารย์ 655 คน
เพื่อเปรียบเทียบลักษณะหน้าที่การงานของอาจารย์แต่ละสาขากับค่าเฉลี่ยปานกลาง ซึ่งถือเป็น
เกณฑ์ปกติ ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนชั้นเดียวและการทดสอบค่า ที สรุปผลเกี่ยวกับการ
วางแผนการเรียนการสอน คือ

1. อาจารย์ 3 ใน 4 ของจำนวนอาจารย์ทำการสอนโดยไม่ได้วิจัย
2. อาจารย์ 1 ใน 4 ของจำนวนอาจารย์ ทำการสอนโดยไม่ได้อาสาประสบการณ์
ในวิชาที่สอน ควบคู่การให้บริการ เช่น การแสดงปาฐกถา
3. หน้าที่การงานของอาจารย์ที่แตกต่างกันคือ ปริมาณ ชั่วโมงต่อสัปดาห์ที่ใช้ใน
การนิเทศการสอน การวิจัย และการบริหาร ส่วนการสอนและการบริการไม่แตกต่างกัน

เพ็ญศรี ชุนไช³⁹ ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบขวัญในการ
ปฏิบัติงานของอาจารย์พยาบาลในสถาบันอุดมศึกษา จำนวน 141 คน ผลสรุปว่า สถาบันใหม่

³⁸พิศมัย ศรีอำไพ, "การศึกษาเปรียบเทียบหน้าที่การงานของอาจารย์ประจำ
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ." (วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชาวิจัยการศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2518).

³⁹เพ็ญศรี ชุนไช, "การศึกษาเปรียบเทียบขวัญของอาจารย์พยาบาลในมหา
วิทยาลัยส่วนกลางและส่วนภูมิภาค " (วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชาพยาบาลศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2518).

ที่มีอาจารย์ปฏิบัติงานอยู่ในระยะเวลาอันสั้น จะมีระดับขวัญสูงกว่าสถาบันเก่าที่ตั้งมานาน

สมบัติ เคะชะ⁴⁰ ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรม
ทางการบริหารของโรงเรียนพยาบาลในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ โดยใช้อาจารย์
พยาบาลในโรงเรียนพยาบาล สังกัดทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ 5 สถาบัน จำนวน 242
คน ใช้แบบสอบถาม Organization Climate Description Questionnaire
ปรากฏผลว่า บรรยากาศในการทำงานของอาจารย์เป็นแบบอิสระมากกว่าอย่างอื่น อาจารย์
ส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี

อารียา จินตธรรม⁴¹ ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของนักเรียนพยาบาล
เกี่ยวกับลักษณะครูพยาบาลในโรงเรียนพยาบาล คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดย
สำรวจความคิดเห็น ใช้แบบสอบถามกับนักเรียนพยาบาลปีที่ 1, 2, 3 จำนวน 150 คน
ผลสรุปว่า นักเรียนพยาบาลต้องการครูพยาบาลที่มีอายุ 25-30 ปี มีวุฒิปริญญาโท มีความ
รู้ในเนื้อหาวิชาที่สอน ส่งเสริมให้นักเรียนนำความรู้มาใช้ในการปฏิบัติงาน มั่นใจในตนเอง เป็น
คนซื่อสัตย์ ให้ความยุติธรรมในการให้คะแนน ติดต่อกับนักเรียนด้วยความจริงใจ

⁴⁰ สมบัติ เคะชะ, "ความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมทางการบริหารของ
โรงเรียนพยาบาล ในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ " (วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทบริหาร
แผนกวิชาพยาบาลศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2519).

⁴¹ อารียา จินตธรรม, "ความคิดเห็นของนักเรียนพยาบาลเกี่ยวกับลักษณะ
ครูพยาบาลในโรงเรียนพยาบาล คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่," (วิทยานิพนธ์
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2513).

พรธนิภา เกษะประกร⁴² ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของพยาบาล
ที่สอนนักศึกษาพยาบาลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วย โดยใช้แบบสอบถามประเมินค่ากับ
พยาบาลระดับอนุปริญญา โรงพยาบาลศิริราช จำนวน 200 คน ผลสรุปว่า พยาบาล
ต้องการครูพยาบาลเพิ่มขึ้น เพื่อช่วยควบคุมการปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วย ครูพยาบาลควร แนะนำ
นักศึกษาให้รู้จักนำความรู้มาใช่มากที่สุด รับฟังความคิดเห็นของนักศึกษา และช่วยนักศึกษา
ในการแก้ปัญหาการเรียนภาคปฏิบัติ ตลอดจนประมุขนิเทศนักศึกษา ในการขึ้นปฏิบัติงานใหม่
ทุกครั้ง เพื่อให้ นักศึกษาคุ้นเคยในการปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วยและสภาพแวดล้อม

มิลลิแกน⁴³ (Milligan) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับความคาดหวังของ
ผู้บริหาร อาจารย์ที่มีต่อการจัดการศึกษาปริญญาตรี โดยใช้แบบสอบถาม ประเมินค่ากับ
ผู้บริหาร อาจารย์พยาบาล ในโปรแกรมปริญญาตรี 14 สถาบัน รวม 161 คน ใน
นิวอิงแลนด์ ปรากฏผลว่า

1. ผู้บริหารทำการหาทุน ให้บริการ แก่มหาวิทยาลัยมากกว่าอาจารย์
2. อาจารย์ให้บริการ แก่ชุมชนมากกว่าผู้บริหาร
3. ผู้บริหารและอาจารย์มีความแตกต่างในการสอนอย่างมีนัยสำคัญ
4. อาจารย์ที่ทำการสอนมานานรู้ดีกว่า มีคุณค่าสูงในการบริหารของสถาบัน

และให้บริการแก่ชุมชน

⁴² พรธนิภา เกษะประกร, "ความคิดเห็นของพยาบาลที่สอนนักศึกษาพยาบาล
เกี่ยวกับการปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วย" (วิทยานิพนธ์ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2516).

⁴³ Jean Beattie Milligan, "Expectation of Nursing Faculty
Members in Baccalaureate Programs" Dissertation Abstracts Inter-
national, 33(February, 1973), 4126-4127-A.

5. สิ่งที่เป็นตัวขัดขวางการปฏิบัติงานของอาจารย์ คือ ปริมาณงานที่มากเกินไป ระบบการบริหารงาน การสื่อสาร ปรัชญาของโรงเรียนที่ไม่ชัดเจน

6. สิ่งที่ส่งเสริมในการปฏิบัติงานของอาจารย์คือ การมีโอกาสเข้าร่วมในการบริหารงาน และกำหนดปรัชญาของโรงเรียนที่ชัดเจน

ไอเคิลแมน⁴⁴ (Idleman) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการตัดสินใจในกิจกรรมของโรงเรียนฝึกหัดครู โดยใช้แบบสอบถามประเมินค่าบวกและลบกับอาจารย์ 28 คน นักเรียน 200 คน สรุปผลดังนี้

1. อาจารย์ นักเรียนมีส่วนร่วม การตัดสินใจในงานภายนอกมหาวิทยาลัย น้อยมาก ผู้บริหารและคณบดีอยู่ในระดับสูง
2. อาจารย์และนักเรียน ร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการปรับปรุงงานของคณะ ซึ่งทำให้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานนั้น ๆ มากขึ้น
3. อาจารย์ต้องการมีบทบาทในการตัดสินใจมากขึ้น
4. นักเรียนมีบทบาทแตกต่างกันในการบริหารสถาบันแต่ละคน

ปีเตอร์⁴⁵ (Peter) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับความเข้าใจของผู้บริหาร อาจารย์ นักศึกษาต่อปรัชญาอุดมศึกษา โดยใช้แบบสอบถามกับนักศึกษา 100 คน อาจารย์ 69 คน

⁴⁴ Peter J. Idleman, "Decision-Making in the Academic Affairs of a School of Education," Dissertation Abstracts International, 34(January, 1974), 3909-A.

⁴⁵ Cangemi J. Peter, "Perceptions of Students, Faculty and Administrators Regarding Self Actualization as the Purpose of Higher Education," Dissertation Abstracts International, 35(March, 1975), 5844-5845-A.

- ผู้บริหาร 24 คน ที่ Large Southern Regional University สรุปผลว่า
1. ทั้ง 3 ฝ่ายมีความเห็นตรงกันว่า การเข้าใจ ปรัชญาและวัตถุประสงค์ของอุดมศึกษาทำให้เข้าใจเป้าหมายของตนเองมากขึ้น
 2. ผู้บริหารมีความเห็นว่า สัมพันธภาพเป็นสิ่งสำคัญที่ควรมีต่อกันและเป็นหน้าที่ของสถาบัน
 3. ผู้บริหารเชื่อว่า วัตถุประสงค์ของอุดมศึกษาที่สำคัญคือ ถ่ายทอดความรู้ให้แก่นักศึกษา ให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการ เรียนการสอน
 4. อาจารย์มีความคิดเห็นว่า วัตถุประสงค์ของอุดมศึกษาทำให้เกิดความคิดริเริ่ม

เวอร์จิเนีย⁴⁶ (Virginia) ได้ทำการวิจัยเรื่อง พฤติกรรมของอาจารย์พยาบาลที่มีประสิทธิภาพโดยใญ่ผู้อำนวยการพยาบาล อาจารย์พยาบาล และนักศึกษารวม 178 คน สรุปผลว่า อาจารย์ที่มีประสิทธิภาพต้องเป็นบุคคลที่ยอมรับว่า นักศึกษาเป็นบุคคลคนหนึ่ง มีความซื่อสัตย์ ไม่ทำให้นักศึกษาอายต่อหน้าผู้อื่น ใ้เวลาและโอกาสแก่นักศึกษาเป็นที่ปรึกษา ใ้ความสนใจและเป็นตัวอย่างที่ดี

แซงค์⁴⁷ (Schenk) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับขวัญของอาจารย์พยาบาลใน 8 สถาบัน ระยะเวลาที่มีการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรปริญญาตรี พบว่า บางสถาบัน ขวัญต่ำ

⁴⁶ Barham Z. Virginia, "Identifying Effective Behavior of Nursing Instructor Through Critical Incidents," Nursing Research, 14(January-February, 1965), 65.

⁴⁷ Katherine N. Schenk. "A Measure of Faculty Morale," Nursing Research, 19(March-April, 1970) 135-139.

มาก เนื่องจากความไม่พึงพอใจเกี่ยวกับการจัดองค์การ การติดต่อสื่อสาร วัตถุประสงค์ การศึกษาที่ไม่แน่นอน ไม่พอใจสถานที่ตั้งของสถาบัน ขาดโอกาสในการศึกษาต่อ และ สถาบันที่มีระดับชั้นสูง คือ สถาบันที่มีโครงการเล็ก ๆ ที่อาจารย์ทุกคนทราบความเปลี่ยนแปลง มีการสื่อสารอย่างทั่วถึง

วิลเลียม⁴⁸ (Williams) ทำการวิจัยเกี่ยวกับทัศนคติของอาจารย์ ผู้บริหารที่มีต่อการเรียนการสอนโดยใช้ attitude opinionnaire แก่อาจารย์ 147 คน ผู้บริหาร 48 คน ผลสรุปว่า

1. ผู้บริหารและอาจารย์มีความเห็นตรงกันว่า อาจารย์ควรเป็นผู้กำหนดการเรียนรู้นักศึกษา (designer of student learning)
2. ผู้บริหารควรมีส่วนร่วมในการจัดหาแหล่งวิชาการ อุปกรณ์
3. อาจารย์และผู้บริหารเห็นว่า การสอนที่ได้ผลคือ การสอนเป็นรายบุคคล

กรอสแมน⁴⁹ (Grossman) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับลักษณะการทำงานของอาจารย์พยาบาล โดยใช้แบบสอบถามกับอาจารย์พยาบาล 23 สถาบัน จำนวน 210 คน สรุปผลว่า

⁴⁸ James M. Williams Jr. "A Case Study of Attitudes held by Faculty Members and Administrations in Tarrant County Jr. College toward Instructional Strategies," Dissertation Abstracts International, 33(February, 1973), 4136-4137-A.

⁴⁹ Elizabeth K. Grossman, "Nursing Instructors in the Junior and Community College in the Eastern United States," Dissertation Abstracts International, 23(May, 1973), 6119-A.

1. มีความแตกต่างกันระหว่างการเตรียมการสอนของอาจารย์และสถาบัน
2. อาจารย์ส่วนใหญ่ไม่ได้เตรียมการสอนอย่างเพียงพอ
3. อาจารย์ขาดความรู้ใหม่ ๆ
4. อาจารย์ใช้เวลาในการสอน วิจัย การเขียนบทความน้อยมาก
5. มีโอกาสเข้าร่วมประชุมพยาบาลนานาชาติ
6. สถาบันไม่มีแนวการปฐมนิเทศและแผนงานด้านการสอนอย่างชัดเจนสำหรับอาจารย์ใหม่

โลเวอร์รี่, คีน, ไฮแมน⁵⁰ (Lowery, Keane, Hyman) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการประเมินผลการสอนของอาจารย์ โดยนักศึกษา ได้ออกแบบสอบถามกับนักศึกษา 4 สถาบัน ใน Eastern Metropolitan จำนวน 459 คน สรุปผลว่า นักศึกษาคงมีส่วนร่วมในการประเมินผลการสอนของอาจารย์ และเห็นว่า การประเมินผลของตนเองเชื่อถือได้ ยังได้เสนอแนะไว้ว่า การประเมินผลของอาจารย์ควรประเมินในด้านความกระตือรือร้น ความรู้ มนุษยสัมพันธ์ และการเปิดโอกาสให้นักศึกษาในการแสดงความคิดเห็น

สไตน์และคณะ⁵¹ (Stein) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับ วิธีการสอนโดยใช้อุปกรณ์และเทคโนโลยีหลายชนิด โดยใช้กลุ่มตัวอย่างกับนักศึกษาปริญญาตรีปีที่ 3 60 คน แบ่งเป็น กลุ่มควบคุม และกลุ่มทดลอง พร้อมกันใช้ Extroversion, Introversion Scale

50

Barbara J. Lowery, Anne P. Keane and Irwin A. Hyman, "Nursing Student's and Faculty Opinion on Student Evaluation of Teachers," Nursing Research, 20(September-October, 1971), 436-439.

51

Rita F. Stein and Others, "A Multimedia Independent Approach," Nursing Research, 21(September-October, 1972), 436-447.

คะแนนเฉลี่ย (GPA) และแบบสอบถาม ในการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สรุปได้ว่า กลุ่มทดลองที่มีโอกาสได้ศึกษาด้วยตนเอง มีความพอใจในการจัดเนื้อหาวิชาสูงอย่างมีนัยสำคัญ ตลอดจนมีความสัมพันธ์กับสถาบันอาจารย์สูง มีความพึงพอใจในบรรยากาศของชั้นเรียน และ ได้เสนอแนะว่า การใช้วิธีการสอนโดยให้ศึกษาด้วยตนเอง (Independent Study) นี้ ควรจัดนักศึกษาเป็นกลุ่มเล็ก มีการอภิปรายร่วมกับอาจารย์ ตลอดจนมีจำนวนสัดส่วนพอเหมาะ ระหว่างอาจารย์และนักศึกษา

แมคกี⁵² (Mackie) ได้ทำการวิจัยเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักศึกษา ในวิธีการสอนแบบบรรยาย และแบบนักเรียนเป็นศูนย์กลาง โดยแบ่งนักศึกษ้ออกเป็นกลุ่ม ควบคุมและกลุ่มทดลอง กลุ่มละ 21 คน ใช้แบบสอบถาม Study Attitudes Scale ผลสรุปว่า

1. วิธีการเรียนให้เกิดการเรียนรู้ สำคัญมากกว่าการ สะสมความรู้ และทักษะ
2. การมีส่วนร่วมในการจัดการเรียน วิธีการสอน และประเมินผล ทำให้นักศึกษาประสบความสำเร็จตามความมุ่งหมายของการเรียนได้
3. เนื้อหาหลักสูตรควร เป็นแบบ ออุปมาน (inductive) และอุปมาน (deductive) มากกว่า ความรู้ความจำ
4. นักศึกษาที่มีความพอใจต่ำ เกิดจากความรู้สึกที่ไม่เป็นมิตรกับอาจารย์ ผู้สอน ทำให้มีความเห็นว่าหลักสูตรไม่ดีเท่าที่ควร

จากรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง แสดงให้เห็นว่า สถาบัน, อาจารย์และนักศึกษา ตลอดจนบุคคลที่เกี่ยวข้อง มีความสัมพันธ์ ส่งผลสะท้อนซึ่งกันและกัน จึงเป็นสิ่งจำเป็นที่การวางแผน การเรียนการสอนจะคงคำนึงถึงบุคคลดังกล่าวแล้วจึงจะช่วยให้แผนการเรียนที่วางไว้สามารถ สัมฤทธิ์ผล ช่วยให้นักศึกษาและอาจารย์บรรลุวัตถุประสงค์ในการเรียนการสอนร่วมกัน

⁵² Mackie, op.cit., pp. 262-266.